

Metodologija naučnog rada

Doc. dr sc. med. Dušan Mustur

Pregledni članak (review) :

- Narativni pregled (**Narrative review**)
- Sistematski pregled (**Systematic review**)
- Meta analize (**Meta-analysis**)

Piramida dokaza

Meta-analiza (**Meta-analysis**) :

- **Meta-analiza** je sistematski pregled koji *uključuje korišćenje statističkih tehnika kako bi se napravila sinteza podataka iz više studija u jednu kvantitativnu procjenu.*

Radovi (članci) bliski naučnim su:

- Stručni rad ;
- Revijski stručni rad ;
- Kazuistika (prikaz slučajeve/slučaja) ;
- Ostali radovi .

Prikaz slučaja (Case study, Case report)

Cilj:

- istaći neuobičajene karakteristike neke bolesti,
- prikazati neočekivane reakcije na neku terapiju,
- prikazati neko rijetko ili novo oboljenje,
- pokazati prednost nekog novog metoda liječenja,
- prikazati pojavu neke neočekivane komplikacije,
- prikazati primjenu novih Dg postupaka...

Izvori dokaza:
vrste istraživanja

Traženje dokaza :

- Najčešće tražimo 4 vrste dokaza :
- 1. Dokaze o efektima terapijskih intervencija ;
- 2. Dokaze o tačnosti dijagnostičkih testova ;
- 3. Dokaze o prognozi ;
- 4. Dokaze o doživljajima/stavovima pacijenata .

Dijagnostičke randomizovane studije

Ovdje imamo slučajno raspoređivanje u 2 grupe:

- Grupa kod koje se **radi test** i
- Grupa kod koje se **ne radi test**.

Kontroliše se efekat upotrebe dijagnostičkog testa na ishod terapije !

Koliko je informacija koju dobijemo dijagnostičkim testom korisna za bolji ishod terapije?

Mogući odgovori:

1. Test daje tačnu informaciju koja pomaže u izboru terapije
2. Test daje tačnu informaciju koja nam ne koristi za postizanje boljeg izbora terapije
3. Test ne daje tačnu informaciju

Definicije klasa preporuka :

Klasa preporuke (stepeni preporuke):

- Klasa I

- Klasa II

  - klasa IIa

  - klasa IIb

- Klasa III

Definicije klasa preporuka :

- **Klasa III:**
- Postoje dokazi ili opšta saglasnost da određeni tretman ili procedura nije koristan/efikasan, i u nekim slučajevima može biti štetan

Definicije klasa preporuka :

- **Klasa II:**

- Postoje protivrečni dokazi i/ili različiti stavovi oko koristi/efikasnosti određenog tretmana ili procedure
  - **klasa IIa** → najveći broj dokaza govori u prilog koristi/efikasnosti
  - **klasa IIb** → korist/efikasnost je mnogo manje zasnovana na dokazima/stavovima

Definicije klasa preporuka :

- **Klasa I:**
- Postoje dokazi ili opšta saglasnost da je određeni tretman ili procedura djelotvoran, koristan i efikasan

Definicije klasa preporuka :

- **Preporuka I** znači da ona ima prednost.
- **Preporuka Ia** se mora *razmatrati u multidisciplinarnom timu i sa bolesnikom*
- **Preporuka Ib** se *može, ali i ne mora razmatrati i uzimati uobzir.*
- **Preporuka III** znači da se smatra da je procedura nekorisna ili čak štetna

Definicije nivoa dokaza :

Nivo dokaza A	Dokazi potiču iz više randomizovanih kliničkih studija ili meta-analiza
Nivo dokaza B	Dokazi potiču iz jedne randomizovane studije ili velikih nerandomizovanih studij
Nivo dokaza C	Konsenzus ili mišljenje eksperata i/ili male studije, retrospektivne studije, registri

Skrining testovi :

- = vrsta dijagnostičkih testova koja se primjenjuje kod osoba kod kojih *ne sumnjamo* na određenu dijagnozu.
- **Omogućava slučajno rano otkrivanje bolesti**

DECEMBER 2-6, 2019

Genentech
A Member of the Roche Group

RALLY®

Screening for Colorectal Cancer

It's the
Right
Choice

Of cancers that affect both men and women,
colorectal (colon) cancer is the

#2

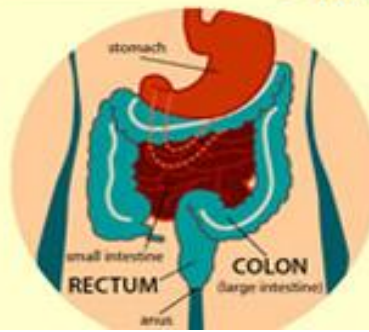
cause of cancer deaths in the U.S.

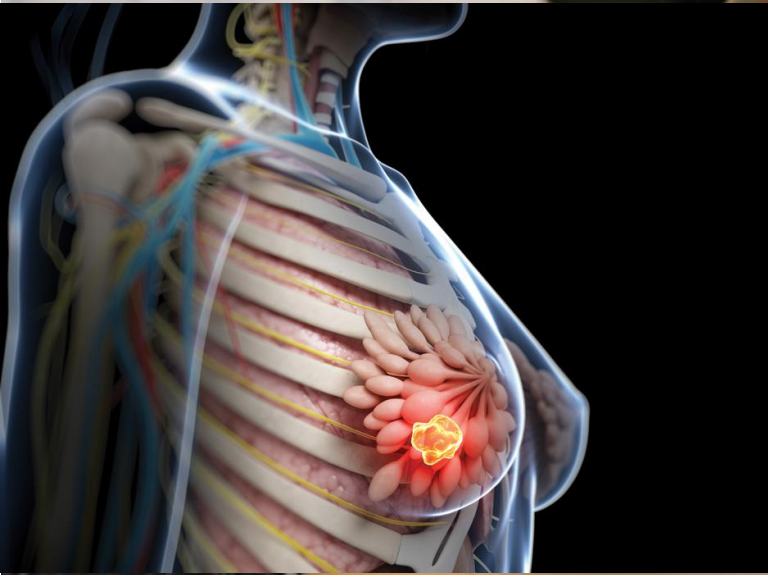
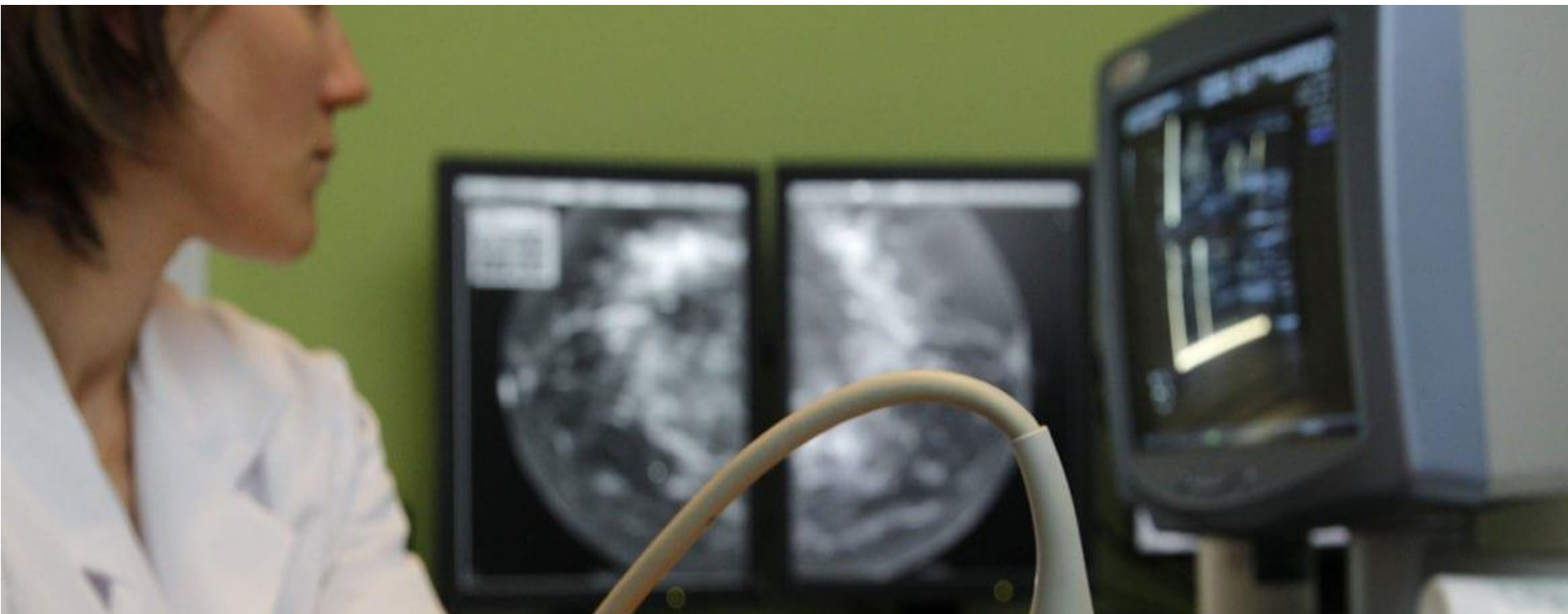
But it doesn't have to be.
Screening tests can find
this cancer early, when
treatment works best.

28
million
Americans are not
up-to-date on
screening.

About
51,000
people die from
colorectal cancer
each year.

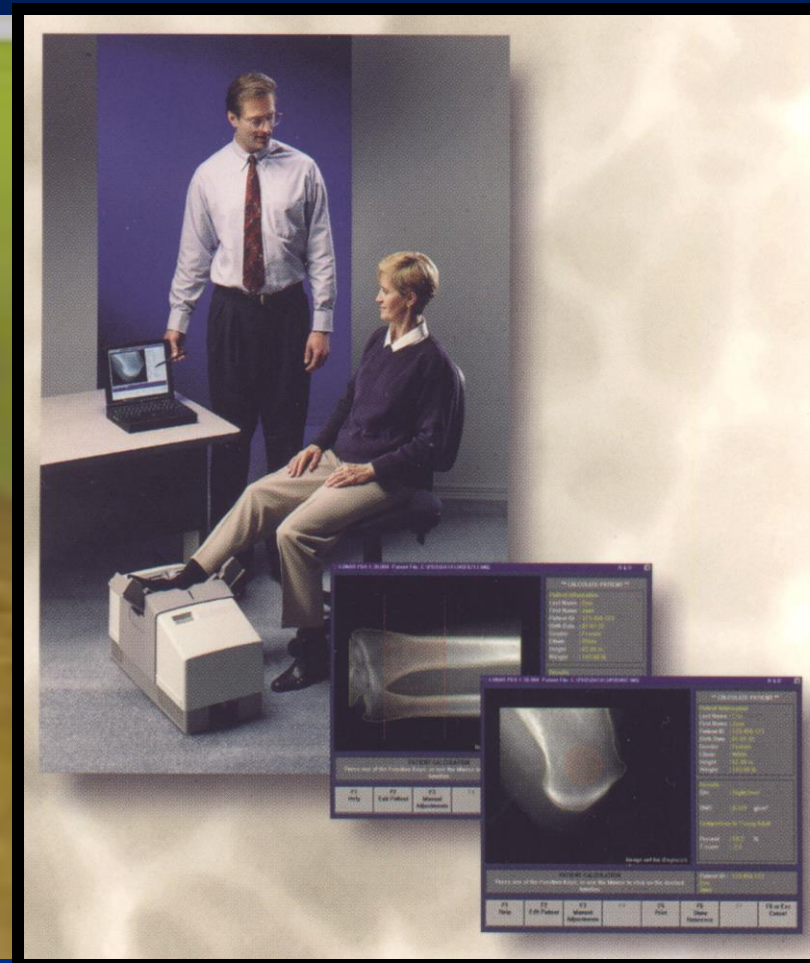
Recommended screening
could prevent at least
60%
of these deaths!

Ultrazvučna osteodenzitometrija

DEXA osteodenzitometrija na lumb. kičmi

DEXA osteodenzitometrija na vratu butne kosti

VODIČ DOBRE KLINIČKE PRAKSE PRAKSE ZA ZA DIJAGNOSTIKOVANJE I LIJEČENJE RAKA GRLIĆA MATERICE

- Veliki broj žena prvi put se javi ginekologu kada je bolest uznapredovala i kada je liječenje teško i neizvesno.
- U zemljama u kojima je dobro organizovan populacioni skrining, broj žena oboljelih i umrlih od raka grlića materice značajno je smanjen.

VODIČ DOBRE KLINIČKE PRAKSE ZA DIJAGNOSTIKOVANJE I LIJEČENJE RAKA GRLIĆA MATERICE

- Izrazito smanjenje incidencije i mortaliteta se vidi u Engleskoj, Finskoj i Islandu i u tijesnoj je vezi sa kvalitetom organizovanog skrininga.
- Najbolji primjer je Finska u kojoj je organizovani skrining uveden još prije 45 godina i u kojoj su stope mortaliteta tokom ovog vremena snižene za 80%

- U našem regionu je cervikalni kancer, poslije karcinoma dojke, na drugom mestu i čini 8.7% svih novo-otkrivenih slučajeva kancera kod žena.
- HPV virus je toliko rasprostranjen da je većina odraslih (oko 70% ljudi) nekada u svom životu imala HPV infekciju.
- Primarna infekcija HPV virusom obično ne daje nikakve simptome i većina ljudi stvori antitjela, a da nije ni svijesna da je bila zaražena.

VODIČ DOBRE KLINIČKE PRAKSE ZA DIJAGNOSTIKOVANJE I LIJEČENJE RAKA GRLIĆA MATERICE

Preporuka	Nivo dokaza	Stepen preporuke
Skriningom treba da budu obuhvaćene žene starosti od 25 do 65 godina života.	I	A
Skrining interval je na tri godine.	I	A
Poslije 65 godina, pod uslovom da je žena redovno dolazila na preglede regularni skrining se može obustaviti	I	A
Osnovni skrining test je citološki bris grlića materice (Papanikolau test).	I	A

Zaključak :

- Dokaze o efektima intervencija doživljajima, prognozi i tačnosti dijagnostičkih testova prvo tražiti u sistematskim pregledima !

→ → → → →

- Ako nema relevantnih sistematskih pregleda tražiti dokaze u saopštenjima pojedinačnih istraživanja.

**HVALA
NA
PAŽNJI**